

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

*Πρόγραμμα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις
δεξιότητεςμέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)*

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα
και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Παγκόσμια και Τοπική Πολιτιστική Κληρονομιά

Υπεύθυνα παιδιά-Υπερασπιστές των ζώων

Σπύρου-Βαγή Ευφροσύνη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Φιλοσοφία –Σκοπιμότητα προγράμματος

Το παρόν πρόγραμμα ανήκει στη θεματική « Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη» σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου (ΙΕΠ, 2014). Σύμφωνα με την σύγχρονη οπτική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, η οποία αναγνωρίζεται ως Εκπαίδευση για την Αειφορία, το περιβάλλον δεν αντιμετωπίζεται απλώς ως πηγή γνώσης αλλά γίνεται κατανοητό ως σύστημα ισορροπιών και σχέσεων και ο κεντρικός στόχος της είναι ο ενεργός πολίτης (ΙΕΠ, 2014).Ο εκπαιδευτικός έχει το ρόλο του συνερευνητή στις διαδικασίες εντοπισμού, διερεύνησης και ανάλυσης των σχετικών θεμάτων, του υποστηρικτή και διευκολυντή για την ανάληψη πρωτοβουλιών, διερεύνησης και δράσης από τα παιδιά, μαζί με τα παιδιά, και σε συνεργασία με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.Οι δράσεις για την προσέγγιση ζητημάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης αφορούν τη διασύνδεση των γνώσεων με οικείες πρακτικές καθημερινής ζωής των μαθητών/τριών, την ανάληψη πρωτοβουλιών καθώς και την αναδιαμόρφωση των στάσεων των μαθητών/τριών προς το περιβάλλον. Η αξιολόγηση των σχετικών δράσεων στηρίζεται κυρίως σε διαδικασίες αυτοαξιολόγησης, οι οποίες εφαρμόζονται από τους ίδιους μαθητές/τριες σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο με την υποστήριξη του/της εκπαιδευτικού.

Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι η ευαισθητοποίηση, η εκπαίδευση και η αλλαγή συμπεριφοράς των μαθητών/τριών σε θέματα που αφορούν τα δικαιώματα των ζώων.

Οι επιμέρους στόχοι του προγράμματος είναι: να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες την σχέση αλληλεξάρτησης ανάμεσα στα ζώα και στον άνθρωπο, να κατανοήσουν τη σύνδεση της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς με τη ύπαρξη των ζώων. Να αντιληφθούν ότι η στάση σεβασμού απέναντι στα ζώα είναι μια στάση που ενισχύει το αίσθημα ευθύνης.

Το πρόγραμμα αξιοποιεί τις αρχές της διερευνητικής μάθησης, τις αρχές διαφοροποιημένες διδασκαλίας και περιγραφικής αξιολόγησης.

Επίσης ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων, της τοπικής κοινωνίας καθώς και τη συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες για την επίτευξη αποτελεσματικής περιβαλλοντικής δράσης. Στοχεύει στην καλλιέργεια των Δεξιοτήτων Μάθησης του 21^{ου} αιώνα, των Δεξιοτήτων Ζωής, των Δεξιοτήτων του Νου και των Ψηφιακών Δεξιοτήτων.

Βιβλιογραφία

-ΙΕΠ (2014). Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου. «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ουαιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών».

-«Μόσα Ντρίτσα στην αγκαλιά του μύθου» Πολιτιστικός Σύλλογος Ιερισσού Κλειγένης, εκδόσεις Ανάτυπο.

Πληροφορίες υλοποίησης: προαπαιτούμενες γνώσεις, προετοιμασία υλικού

Προαπαιτούμενες γνώσεις των μαθητών/τριών

- Να αποκωδικοποιούν πληροφορίες που δίνονται μέσα από εικόνες.
- Να έχουν αναπτύξει βασικές δεξιότητες χρήσης του Η/Υ, όπως: τη χρήση του πληκτρολογίου, τη χρήση του ποντικιού, τη μετακίνηση εικόνων ή αντικειμένων με τη μέθοδο drag και drop (πατάω, σέρνω, αφήνω) καθώς και με την αποθήκευση αρχείων στον Υπολογιστή.
- Να έχουν εξοικειωθεί με την αναζήτηση και την οργάνωση πληροφοριών στο διαδίκτυο.
- Να έχουν έρθει σε επαφή με πολυτροπικά κείμενα
- Να έχουν εξοικειωθεί με τη δημιουργία ψηφιακής αφίσας αξιοποιώντας λογισμικά δημιουργίας αφίσας (εφόσον οι μαθητές/τριες αποφασίσουν να δημιουργήσουν ψηφιακή αφίσα)

Προετοιμασία Υλικού Υπολογιστής
και σύνδεση στο διαδίκτυο Ψηφιακή
φωτογραφική μηχανή

Περιγραφή επτά Εργαστηρίων

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΣΧΟΛΕΙΟ	1ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΕΡΙΣΣΟΥ	ΤΜΗΜΑ	ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ: 2023-2024
		1. ΚΛΑΣΣΙΚΟ	
		2.ΟΛΟΗΜΕΡΟ.	
Θεματική	Φροντίζω το Περιβάλλον	Υποθεματική	Παγκόσμια και τοπική Πολιτιστική κληρονομιά
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Νηπιαγωγείο		
Τίτλος	Υπεύθυνα παιδιά-Υπερασπιστές των ζώων		
Δεξιότητες στόχευσης του εργαστηρίου	Δεξιότητες μάθησης του 21 ^{ου} αιώνα Δεξιότητες Ζωής Δεξιότητες του Νου Ψηφιακές δεξιότητες		
Σύνδεση με τη			
Βασική Θεματική	Τα δικαιώματα των ζώων και αειφορία Γνωριμία με τοπικούς μύθους		

Αριθμός μαθητών:	29
-------------------------	----

Ω

Συνολικός αριθμός εκπαιδευτικών που συνεργάζονται:	3
Στοιχεία εκπαιδευτικών (Όνομ/νυμο, Ειδικότητα):	<ol style="list-style-type: none"> 1. ΣΙΟΖΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΠΕ60 2. ΖΗΚΙΔΟΥ ΙΩΑΝΝΑ ΠΕ 60 3. ΤΟΛΙΑΔΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΕ 60

Βασικός προσανατολισμός του ετήσιου Σχεδίου Δράσης (ανάγκες μαθητών/τριών, όραμα σχολείου)

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΑΣ

Όραμά μας είναι η δημιουργία μιας σύγχρονης σχολικής μονάδας που να ανταποκρίνεται στις νέες εκπαιδευτικές ανάγκες και προκλήσεις του 21ου αιώνα, θέτοντας τον μαθητή στο επίκεντρο των αλλαγών και σκοπεύοντας στη συνολική βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Στόχος μας είναι ένα Σχολείο, που επιδιώκει την εξωστρέφεια, όπου όλα τα μέλη του: εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς θα εργάζονται με προσήλωση, ελευθερία και δημιουργικότητα, μέσα σε ένα κλίμα συνεργασίας, αλληλεπίδρασης και δημοκρατικότητας.

Οραματιζόμαστε ένα σχολείο που θα καλλιεργεί την **ασφάλεια, την αποδοχή και την αναγνώριση** και το κάθε παιδί θα γεύεται την επιτυχία και τη χαρά της μάθησης.

Πιο αναλυτικά βασική επιδίωξή μας είναι:

Η ισόρροπη προσωπική ανάπτυξη του κάθε μαθητή ξεχωριστά, στο μέτρο των δυνατοτήτων του σε όλους τους τομείς ανάπτυξής του: γνωστικό, κοινωνικοσυναισθηματικό, ψυχοκινητικό, αλλά και περιβαλλοντικό με την ανάπτυξη της οικολογικής συνείδησης και την ανάπτυξη σωστών στάσεων απέναντι στο περιβάλλον.

Η παροχή ευκαιριών σε κάθε μαθητή ξεχωριστά, ώστε όλοι οι μαθητές αξιοποιώντας στο μέγιστο βαθμό τις δυνατότητές τους, να μάθουν πώς να μαθαίνουν, να γενικεύουν τις γνώσεις τους και να τις εφαρμόζουν, όταν καιόπου χρειάζεται. Επίσης να μάθουν να συνυπάρχουν και να συνεργάζονται με όλους τους άλλους, ως ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να υιοθετούν σωστές στάσεις, που να προωθούν την αειφόρο ανάπτυξη.

Η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων μέσα από την εφαρμογή τόσο των καινοτόμων προγραμμάτων ERASMUS, όσο και άλλων καινοτόμων ιδεών στη μαθησιακή διαδικασία και ειδικότερα μέσα από την προγραμματισμένη και συστηματική χρήση των ΤΠΕ.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Οι μαθητές/τριες δημιουργούν ομάδες και διαμορφώνουν κανόνες στις ομάδες μέσα από τη θετική αλληλεπίδραση και την ενεργητική συμμετοχή των μελών της ομάδας.</p> <p>-Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης: Επικοινωνία, συνεργασία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα • Δεξιότητες Ζωής: Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Υπευθυνότητα • Δεξιότητες του νου: Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, κατασκευές, αναστοχασμός 	<p>Ας συστηθούμε ξανά Δημιουργούμε το συμβόλαιο της Ομάδας μας</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι μαθητές/τριες εισάγονται στο θέμα μέσα από ένα παιχνίδι κίνησης και ρυθμού 2. Δημιουργούν το συμβόλαιο δράσης της ομάδας. Η κάθε ομάδα αποφασίζει τους κανόνες, τους καταγράφει με όποιον τρόπο μπορεί π.χ. τους ζωγραφίζει, τους «γράφει» και ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα τα έργα τους σε ένα μεγάλο χαρτί δημιουργώντας έτσι την αφίσα με τους κανόνες της ομάδας, η οποία αναρτάται σε ένα εμφανές σημείο στην τάξη και έχουν συμφωνήσει όλοι να τηρούν τους κανόνες που έχουν θέσει. <p>Στο τέλος όλοι λένε από μια λέξη για το πώς νιώθουν αυτή τη στιγμή.</p>

<p>Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης: Επικοινωνία, συνεργασία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα • Δεξιότητες Ζωής: Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Υπευθυνότητα • Δεξιότητες του νου: Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, κατασκευές, αναστοχασμός 	<div style="text-align: center;"> </div> <p style="text-align: center; font-size: 2em;">2</p> <p style="text-align: center;">Άνθρωποι και ζώα- Γνωριμία μία σχέση αλληλεξάρτησης</p>	<p>Το εργαστήριο ξεκινάει στην ολομέλεια με ένα παιχνίδι ενεργοποίησης της ομάδας Των μαθητών για τη δημιουργία ενός ευχάριστου κλίματος συνεργασίας και μάθησης. Σε επόμενο χρόνο ο/η</p> <p>Με την τεχνική της ιδεοθύελλας</p> <p>δημιουργείται ο αρχικός εννοιολογικός χάρτης με κεντρικό ερώτημα «Πως χωρίζονται τα ζώα».</p> <p>2. Στη συνέχεια τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε ομάδα έχει στο τραπέζι της κομμάτια από ζώα τα οποία καλούνται να ενώσουν (mix & match). Στο τέλος παρουσιάζει η κάθε ομάδα τα ζώα που έφτιαξε. Για όσα ζώα δεν έχουμε αρκετές πληροφορίες αποφασίζεται πως θα τις ψάξουμε στη μηχανή αναζήτησης.</p> <p>Στο τέλος του εργαστηρίου γίνεται αξιολόγηση από τα ίδια τα παιδιά.</p>
---	--	---

<p>Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης: Επικοινωνία, συνεργασία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα • Δεξιότητες Ζωής: Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Υπευθυνότητα • Δεξιότητες του νου: Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, ρουτίνες 	<p>Ο ζωγράφος Φραντς Μαρκ μας μιλάει για την σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ ανθρώπου και ζώων</p> <p style="text-align: center;">3</p> 	<p>Οι μαθητές/τριες να αντιληφθούν τη σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ ανθρώπου και ζώου μέσα από έργο τέχνης</p> <p>Να εφαρμόσουν διεργασίες παρατήρησης έργων τέχνης μέσα στο πλαίσιο της διδακτικής πράξης , αξιοποιώντας το «μοντέλο» του Perkins ώστε να καλλιεργήσουν τη νοοτροπία του στοχασμού.</p> <p>Ακρόαση του τοπικού παραμυθιού “Το ελάφι του προφήτη Ηλία».</p> <p>2. Οι μαθητές/τριες σε ομάδες αποφασίζουν με ποιο τρόπο θα αποτυπώσουν το μήνυμα που θέλει να μας στείλει ο Ζωγράφος. Επιλέγεται η χαρακτηριστική</p> <p>Στο τέλος του εργαστηρίου γίνεται αξιολόγηση από τα ίδια τα παιδιά.</p>
---	--	---

Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:

- **Δεξιότητες μάθησης:**

Επικοινωνία,
συνεργασία, κριτική
σκέψη,
δημιουργικότητα

- **Δεξιότητες Ζωής:**

Κοινωνικές δεξιότητες,
Ενσυναίσθηση και
ευαισθησία, Υπευθυνότητα

- **Δεξιότητες του νου:**

Δημιουργική,
παραγωγική, ολιστική
σκέψη, ρουτίνες σκέψης,
αναστοχασμός.

Μαθαίνουμε την
τεχνική της χαρακτηριστικής

4

1.Ακολουθούμε τα βήματα
για κάνουμε τις δικές μας
εκτυπώσεις

2.Αναπαριστούμε το μύθο με
το λογισμικό storybird

<https://www.mystorybook.com/story/nLmeZ>

<p>Οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν το κείμενο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων των Ζώων</p> <p>Καλλιέργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης: Επικοινωνία, συνεργασία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα • Δεξιότητες Ζωής: Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Υπευθυνότητα • Δεξιότητες του νου: Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, αναστοχασμός. • Ψηφιακές δεξιότητες 	<p>Και τα ζώα έχουν δικαιώματα</p> 	<p>1. Η εκπαιδευτικός στην ολομέλεια θέτει τον εξής προβληματισμό στους μαθητές/τριες: Έχουν τα ζώα εκτροφής δικαιώματα σε μια καλύτερη ζωή και σε καλύτερες συνθήκες διαβίωσης; Τι νομίζετε;</p> <p>Αφού ακουστούν όλες οι ιδέες, οι απόψεις των μαθητών/τριών ο/η εκπαιδευτικός τους παρουσιάζει οπτικοποιημένο το κείμενο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων των Ζώων, εστιάζοντας στα άρθρα του κειμένου σχετικά με την υπερκμετάλλευση των ζώων εκτροφής από τον άνθρωπο. Μετά την παρουσίαση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων των Ζώων, οι μαθητές/τριες καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήματα.</p> <p>2. Ο κάθε μαθητής/τρια καλείται να απεικονίσει με μια ζωγραφιά κάποιο δικαίωμα. Στη συνέχεια το παρουσιάζει στην ολομέλεια της τάξης και αποφασίζουν όλοι να δημιουργήσουν με τα έργα τους ένα βιβλίο για τα δικαιώματα των ζώων εκτροφής. Εναλλακτικά μπορούν να το δημιουργήσουν ψηφιακά με το δωρεάν on line πρόγραμμα δημιουργίας παιδικών βιβλίων <i>mystory book</i>. Στο τέλος του εργαστηρίου γίνεται αξιολόγηση από τα ίδια τα παιδιά απαντώντας σε ενδεικτικές ερωτήσεις του/της εκπαιδευτικού.</p>
---	--	---

Οι μαθητές/τριες προβαίνουν σε μια καμπάνια ενημέρωσης των γονέων, των συμμαθητών τους, των μαθητών/τριών άλλων νηπιαγωγείων και της τοπικής κοινωνίας.

Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:

- **Δεξιότητες μάθησης:**
Επικοινωνία, συνεργασία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα
- **Δεξιότητες Ζωής:**
Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Υπευθυνότητα, Πολιτειότητα
- **Δεξιότητες του νου:**
Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, αναστοχασμός.
- **Ψηφιακές δεξιότητες**

Αναλαμβάνουμε δράση

6

1. Πρόσκληση και επίσκεψη τετράποδου φίλου στο σχολείο.

<p>Οι μαθητές/τριες αναστοχάζονται επί της διαδικασίας και διαχέουν το πρόγραμμα στους γονείς.</p> <p>Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης: Επικοινωνία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα • Δεξιότητες Ζωής: Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Υπευθυνότητα • Δεξιότητες του νου: Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη, ρουτίνες σκέψης, αναστοχασμός. 	<div style="text-align: center;"> <p>Αξιολόγηση- Αναστοχασμός</p> <p>7</p> </div>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Συζήτηση στην ολομέλεια και δημιουργία του τελικού εννοιολογικού χάρτη με στόχο την καταγραφή και εκμείωση της νεοαποκτηθείσας γνώσης των παιδιών. Η σύγκριση των εννοιολογικών χαρτών (αρχικών και τελικού) κινητοποιούν τις μεταγνωστικές διεργασίες μέσω του αναστοχασμού. Οι μαθητές/τριες αναστοχάζονται σχετικά με την πορεία της διαδικασίας της μάθησης τους, τον εμπλουτισμό των πρότερων γνώσεων τους και αξιολογούν τη συνεισφορά τους στη μαθησιακή διαδικασία. . Αξιοποιούμε τη ρουτίνα σκέψης: «Τότε Νόμισα – Τώρα ξέρω» 2. Οι μαθητές/τριες οργανώνουν μια έκθεση των ατομικών και ομαδικών τους εργασιών που προέκυψαν από τα εργαστήρια με καλεσμένους τους γονείς και τους συμμαθητές τους από όμορα σχολεία. 3. Οι μαθητές/τριες αναστοχάζονται επί της διαδικασίας. Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια για όλα αυτά που μάθαμε στα εργαστήρια.
--	---	--

Εκπαιδευτικό Υλικό/

Συνδέσεις/Συνδέσεις

Εργαστήριο 2

Δραστηριότητα 1- λογισμικά εννοιολογικής χαρτογράφησης
cmaptools, <https://cmap.ihmc.us/>, cmapcloud, <https://cmapcloud.ihmc.us/>, popplet <https://www.popplet.com/>

Εργαστήριο 3

Δραστηριότητα 1- Εγχειρίδιο Εικαστικών Δημοτικού

<http://www.pi-schools.gr/lessons/aesthetics/eikastika/afises/index.php?id=35&n=1> Εργαστήριο 4

Δραστηριότητα 2-βίντεο <https://www.youtube.com/watch?v=DrGQTYrIFLA>
(ανακτήθηκε 15/5/21)

Εργαστήριο 5

Δραστηριότητα 2-on line πρόγραμμα δημιουργίας παιδικών βιβλίων my story book
<https://selfpublishingonline.eu/my-storybook/>

Εργαστήριο 6

Δραστηριότητα 1-λογισμικά δημιουργίας ψηφιακής αφίσας:
postermypwall(<https://www.postermypwall.com/>), canva (https://www.canva.com/el_gr/)

Εκπαιδευτικό Υλικό (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ)

Αξιολόγηση Εργαστηρίου- Συνολική αποτίμηση & αναστοχασμός πάνω στην υλοποίηση - Εκδηλώσεις διάχυσης

Για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος σε επίπεδο Δεξιοτήτων Μάθησης, Ζωής, Νου και ψηφιακών δεξιοτήτων προτείνεται η χρήση μιας κλείδας αξιολόγησης βασισμένη στο Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2018). (βλ.σ 38.)

Οι εκδηλώσεις διάχυσης αφορούν στη δημιουργία:

- αφίσας,
- ψηφιακής αφίσας,
- ηχητικού μηνύματος σε ραδιοφωνικό σταθμό

Επίσης οι μαθητές/τριες οργανώνουν μια έκθεση των ατομικών και ομαδικών τους εργασιών που προέκυψαν από τα εργαστήρια με καλεσμένους τους γονείς.

Σημειώσεις:

Βιβλιογραφία

Συμβούλιο της Ευρώπης (2018). Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό. Τόμος 1

ΙΕΠ (2017). Οδηγός Εκπαιδευτικού για την Περιγραφική Αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο. Επιμορφωτικό Υλικό, τόμος Δ', (2012). Θέματα αξιοποίησης της ομάδας στη σχολική τάξη, Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Μέγα, Γ. (2011). «Η αξιοποίηση της αισθητικής εμπειρίας στη εκπαίδευση». Στο Π.Ι..Βασικό Επιμορφωτικό υλικό: Τόμο; Α: Γενικό Μέρος σ. 47-67 Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Μόσα Ντρίτσα στην αγκαλιά του μύθου, εκδόσεις Ανάτυπο Πολιτιστικός Σύλλογος Ιεροσσού "Ο Κλειγένης"

**Υποδειγματικό Υλικό- Δειγματικά Φύλλα εργασίας - Περιγραφή εργαστηρίων
& δράσεων (3-5 φύλλα)**

Εργαστήριο 1

Τίτλος: Ας ξανασυστηθούμε- Δημιουργούμε το συμβόλαιο της ομάδας μας

1^η Δραστηριότητα

Αρχικά οι μαθητές/τριες συστήνονται με το θέμα μέσα από ένα παιχνίδι κίνησης και ρυθμού. Ο/Η εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές/τριες να πάρουν μέσα από ένα σακουλάκι μία κάρτα ο καθένας, τυχαία. Οι κάρτες οι οποίες αναπαριστούν ζώα που φροντίζει ο άνθρωπος, έχει φροντίσει η νηπιαγωγός ώστε να υπάρχουν σε τετράδες. Τα παιδιά κινούνται ελεύθερα στο χώρο με τη συνοδεία μουσικής. Μόλις η μουσική σταματήσει, το κάθε παιδί πρέπει να βρει ένα άλλο παιδάκι που θα έχει την ίδια κάρτα με εκείνο, να κρατηθούν από τα χέρια έτσι ώστε ο ένας να κοιτάζει τον άλλο και να ανταλλάξουν δυο λόγια γνωριμίας. Όταν η μουσική ξαναρχίσει, τα ζευγάρια διαλέγουν ένα άλλο ζευγαράκι που έχει την ίδια κάρτα μ' αυτούς ώστε να δημιουργηθούν οι ομάδες και ξανα συστήνονται. Έτσι, δημιουργούνται ομάδες των τεσσάρων ατόμων.

2^η δραστηριότητα

Στη συνέχεια γίνεται ανάθεση έργου κοινού θέματος σε όλες τις ομάδες. Η/Ο εκπαιδευτικός προτείνει στις ομάδες να σκεφτούν και να αποφασίσουν με ποιο τρόπο θα λειτουργήσουν οι ομάδες τους για να μπορούν να είναι όλοι ευχαριστημένοι. Αποφασίζουν να διαμορφώσουν τους κανόνες λειτουργίας των ομάδων τους. Έτσι η κάθε ομάδα αποφασίζει τους κανόνες, τους καταγράφει με όποιον τρόπο μπορεί , π.χ. τους ζωγραφίζει, τους «γράφει». και ένας εκπρόσωπος

από κάθε ομάδα αναλαμβάνει να τους παρουσιάσει στην ολομέλεια της τάξης. (Ενδεικτικοί κανόνες λειτουργίας της ομάδας: να βοηθάμε ο ένας τον άλλον, να συνεργαζόμαστε, να ακούμε προσεκτικά, να παίρνουμε όλοι με τη σειρά το λόγο για να πούμε την άποψη μας, να συμμετέχουμε όλοι, να σεβόμαστε ο ένας τον άλλον, κ.αλ.). Η κάθε ομάδα κατανέμει έναν συγκεκριμένο ρόλο για κάθε μέλος της, όπως π.χ. τον ρόλο του συντονιστή της συζήτησης, του «γραφέα» (ένα παιδί που μπορεί και «γράφει» ώστε να σημειώνει λέξεις-κλειδιά), του εκπροσώπου της ομάδας ο οποίος θα παρουσιάσει το έργο της ομάδας του στις υπόλοιπες ομάδες. Όλα τα μέλη της ομάδας γράφουν τα ονόματά τους στο έργο καθώς και την ημερομηνία παραγωγής του έργου. Όση ώρα εξελίσσεται η δραστηριότητα η/ο εκπαιδευτικός κινείται διακριτικά ανάμεσα στις ομάδες, παρατηρεί και καταγράφει τη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία που αναπτύσσεται, φωτογραφίζει, παροτρύνει τα παιδιά να βρουν λύση στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν και ενθαρρύνει τα πιο συνεσταλμένα παιδιά.

Όταν όλες οι ομάδες ολοκληρώσουν την εργασία τους, ανοίγουν σε ολομέλεια η μία δίπλα στην άλλη και ο εκπρόσωπος από κάθε ομάδα, αφού ανακοινώσει το όνομά της ομάδας και τα ονόματα των μελών της, παρουσιάζει τους κανόνες της ομάδας του. Αφήνουμε τις ομάδες να μιλήσουν με όποια σειρά θέλουν. Τα μέλη της κάθε ομάδας δίνουν ανατροφοδότηση στις υπόλοιπες ομάδες π.χ. με ποια κριτήρια διαμοίρασαν τους ρόλους, πώς ορίσανε τον εκπρόσωπο. Οι μαθητές/τριες μπορούν να υποβάλλουν ερωτήματα, να ζητήσουν διευκρινήσεις, να συμπληρώσουν κ.άλ.

3^η δραστηριότητα

Η/Ο εκπαιδευτικός καταγράφει και αναδεικνύει τον τρόπο που συνδέονται αυτά που λένε οι ομάδες και υπογραμμίζει τη συμβολή της κάθε ομάδας στο παραγόμενο έργο. Οι μαθητές/τριες συνθέτουν τα έργα τους σε ένα μεγάλο χαρτί δημιουργώντας έτσι την αφίσα με τους κανόνες της ομάδας η οποία αναρτάται σε ένα εμφανές σημείο στην τάξη και έχουν συμφωνήσει όλοι να τηρούν τους κανόνες που έχουν θέσει. (Φύλλο εργασίας 1). Στο τέλος οι μαθητές/τριες σχηματίζουν έναν κύκλο κρατώντας τα χέρια και λένε από μία λέξη/φράση για το πώς νιώθουν τώρα, αυτή τη στιγμή.

Φύλλο εργασίας 1

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ.....

Δημιουργούμε την αφίσα με τους κανόνες της ομάδας μας

Εργαστήριο 2

Δραστηριότητα 1η :

Το εργαστήριο ξεκινάει στην ολομέλεια με ένα παιχνίδι ενεργοποίησης της ομάδας των μαθητών για τη δημιουργία ενός ευχάριστου κλίματος συνεργασίας και μάθησης. Στο χαλί της παρεούλας απλώνονται όλων των ειδών τα ζώα και τα παιδιά καλούνται να τα ομαδοποιήσουν ανάλογα με την κατηγορία τους σε 3 διαφορετικά καλάθια. Ζώα αυλής, ζώα δάσους και ζώα που δεν συναντάμε συχνά. Συζητάμε για τη ζωή των ζώων σε κάθε ομάδα και εστιάζουμε σε αυτά που δεν τα βλέπουμε συχνά καθώς και στα ζώα που κοιμούνται το χειμώνα.

Στη συνέχεια τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε ομάδα έχει στο τραπέζι της κομμάτια από ζώα τα οποία καλούνται να ενώσουν (mix & match). Στο τέλος παρουσιάζει η κάθε ομάδα τα ζώα που έφτιαξε. Για όσα ζώα δεν έχουμε αρκετές πληροφορίες αποφασίζεται πως θα τις ψάξουμε στη μηχανή αναζήτησης.

Ανατροφοδοτική συζήτηση :

- γιατί δεν συναντάμε συχνά αυτά τα ζώα ;
- που μένουν;
- είναι λίγα ή πολλά;
- έχει ευθύνη ο άνθρωπος;

Εργαστήριο 3

1^η δραστηριότητα

Το εργαστήριο ξεκινάει με ένα παιχνίδι ενεργοποίησης της ομάδας των παιδιών για τη δημιουργία ενός ευχάριστου και θετικού κλίματος.

Η εκπαιδευτικός στην ολομέλεια προτείνει στους μαθητές/τριες να γνωρίσουν αυτή την αλληλένδετη σχέση ανάμεσα στον άνθρωπο, στα ζώα και στο περιβάλλον μέσα από έναν εξπρεσιονιστή ζωγράφο, τον Φρανς Μαρκ. Επιλέχθηκε ο ζωγράφος Μαρκ διότι είναι διάσημος για τον «παιδικό» χαρακτήρα και την «απλοϊκή» ιδιομορφία των έργων

Μετά την παρατήρηση του έργου ποιο είναι το μήνυμα που νομίζετε πως θέλει να στείλει ο καλλιτέχνης;

Ως μεθοδολογικό εργαλείο χρησιμοποιείται η στοχαστική προσέγγιση έργων τέχνης: «μοντέλο» D.Perkins για την συστηματική παρατήρηση και ανάλυση του συγκεκριμένου έργου τέχνης, μέσα από τέσσερις διαδοχικές φάσεις: «παρατηρώ», «σκέφτομαι δημιουργικά», «σκέφτομαι κριτικά» και «σκέφτομαι ολιστικά». (Perkins, 1994, Μέγα, 2011)

Α' Φάση: Παρατηρώ-Χρόνος για παρατήρηση

Στη φάση αυτή ο/η εκπαιδευτικός δίνει όσο χρόνο χρειάζονται τα παιδιά για να παρατηρήσουν, όσο καλύτερα μπορούν, τον πίνακα ζωγραφικής.

- Τι βλέπετε; (Ακολουθεί ένας καταιγισμός ιδεών)
- Περιγράψτε την εικόνα
- Έχετε απορίες; Παρατηρήσατε κάτι περίεργο ή ξεχωριστό
- Ποιο στοιχείο του έργου σας κάνει περισσότερη εντύπωση ή σας δημιουργεί έκπληξη;
- Θυμηθείτε κάποιες σκέψεις, ιδέες σχετικά με το συγκεκριμένο έργο.

Ο/Η εκπαιδευτικός καταγράφει τις απαντήσεις των μαθητών/τριών και στη συνέχεια τους προτρέπει να κοιτάξουν το έργο αρκετές φορές με ηρεμία για να επανέλθουν με νέες παρατηρήσεις.

2^η Φάση: Σκέφτομαι δημιουργικά- Ανοιχτή και περιπετειώδης παρατήρηση

-Αν το έργο τέχνης μας έλεγε μια μικρή ιστορία ποια θα μπορούσε να ήταν;

- Τι συναισθήματα σας προκαλεί το έργο; Πώς νιώθετε;
- Στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από τα παιδιά να παρατηρήσουν τα τεχνικά σημεία του έργου, π.χ. χωροχρονικό πλαίσιο, κίνηση, χρώμα, μορφές, και να μελετήσουν πιο αναλυτικά, ανεξάρτητα σημεία

του έργου

Γ' Φάση: Σκέφτομαι κριτικά - Ξεκάθαρη αναλυτική και εις βάθος παρατήρηση.

-Ας σκεφθούμε αυτό που σας εντυπωσίασε περισσότερο ή που σας εξέπληξε.

Δ' Φάση: Ολιστική παρατήρηση – σκέφτομαι ολιστικά

2^η δραστηριότητα

Γίνομαι κι εγώ Φραντς Μαρκ :

Τα παιδιά ρωτούνται αν θέλουν να δοκιμάσουν να αποτυπώσουν κι αυτά στο χαρτί τον πίνακα του Φραντς Μαρκ: Η αλεπού.

Έτσι αφού υπενθυμίζεται η τεχνική τα ίδια αποφασίζουν ότι θα πρέπει να ζωγραφίσουν με νερομπογιές και πινέλα.

Η νηπιαγωγός τοποθέτησε ένα αντίγραφο του πίνακα στο καβαλέτο και ένα μολύβι. Τα παιδιά πρώτα έπρεπε να “χωρίσουν” το χαρτί τους και να σχεδιάσουν με μια μεγάλη καμπύλη την αλεπού. Μετά γέμιζαν με χρώμα τα πεδία έτσι ακριβώς όπως έδειχνε ο πίνακας.

Η τάξη στολίστηκε με τις δημιουργίες των παιδιών.

- ✗ Στο τέλος του εργαστηρίου γίνεται αξιολόγηση από τα ίδια τα παιδιά. απαντώντας σε ερωτήσεις του/της εκπαιδευτικού, όπως:
- ✗ -Τι σου άρεσε στο συγκεκριμένο εργαστήριο και γιατί;
- ✗ -Μπορείτε να μας πείτε τρεις λέξεις που θα θυμόσαστε από αυτό το εργαστήριο;

Εργαστήριο 4

1η δραστηριότητα

Το εργαστήριο ξεκινάει με ένα παιχνίδι ενεργοποίησης της ομάδας των παιδιών για τη δημιουργία ενός ευχάριστου και θετικού κλίματος.

Η/Ο εκπαιδευτικός μαζεύει τα παιδιά στην ολομέλεια και τους παρουσιάζει ένα βιβλίο με τοπικές ιστορίες. Δίνεται η οδηγία να παρατηρήσουν το εξώφυλλο του βιβλίου. Στο κέντρο του δεσπόζει μια εικόνα δημιουργημένη με την τεχνική της χάραξης. Την παρατηρούμε και προσπαθούμε να καταλάβουμε τί απεικονίζει. Στη συνέχεια μέσα από συζήτηση η νηπιαγωγός ανακοινώνει στα παιδιά ότι θα τους διαβάσει έναν μύθο για το “Ελάφι του Προφήτη Ηλία”.

Μετά την ανάγνωση της ιστορίας η νηπιαγωγός ρωτάει:

- τι συναισθήματα σας δημιούργησε η ιστορία;
- Θα μπορούσε να είναι αλήθεια ;
- Μπορούμε να φανταστούμε το ελάφι αυτό στο χωριό μας;
- Πως θα μπορούσαμε να απεικονίσουμε μια μέρα από τη ζωή του ελαφιού ;

2η δραστηριότητα

Η νηπιαγωγός αφού κινητοποιήσει τα παιδιά παραθέτει εικόνες με έργα χαρακτηριστικής και ξεκινάει μια συζήτηση για την τεχνική αυτή, τις δυσκολίες της και τα βήματα που χρειάζονται για να πραγματοποιηθεί ένα έργο .

Στη συνέχεια τα παιδιά ψηφίζουν αν θα ήθελαν κι αυτά να πειραματιστούν με την τεχνική της χάραξης για να προχωρήσουμε στη δημιουργία μιας προσωπικής μα σφραγίδας που θα είναι εμπνευσμένη από την τοπική ιστορία.

Η ψηφοφορία δείχνει 11 υπέρ και 3 κατά. Οπότε και αποφασίζεται να προχωρήσουμε.

3η δραστηριότητα.

Προετοιμασία του χαρακτηριστικού.

Βήμα 1: Αρχικά τα παιδιά κάθονται στις ομάδες τους και στη συνέχεια σε ένα μισό φύλλο Α4 αναπαριστούν μια μέρα από τη ζωή του ελαφιού.

Βήμα 2: οι ζωγραφιές των παιδιών βγαίνουν φωτοτυπία.